

Današnje švedske vesti o položaju na Norveškem:

Angleži se izkrcavajo pred Oslom in Narvikom

Velika pomorska bitka v Skagerraku. Norveška mobilizacija poteka v redu. Junaški odpor norveške vojske, ki je povečini ustavila nemško prodiranje.

Stockholm, 12. aprila. Reuter: Po vesteh, ki so prispale v Udevalu z otoka Hlaver in drugih krajev ob vzhodu v zaliv Oslo fjord, izkrcujejo angleške ladje ob obali tam na več krajih čete.

Po vesteh iz merodajnih norveških krogov, so se angleške čete izkrcale v bližini Narvika, ter prodirajo v južni smeri, da bi dobile zvezo z norveškimi četami. Isti krogi naglašajo, da so v bližini Bergena angleške in norveške čete že dosegle zvezo.

(Exchange Telegraph.) Bitka v Skagerraku in Kategatu, največja bitka v pomorski zgodovini, traja še naprej. Včeraj ves dan so slišali silno grmenje, ki je prihajalo od različnih strani z različno jakostjo. Iz tega sklepajo, da sodeluje v bitki silno veliko ladij. Švedski pomorski krogi pravijo, da je v borbi najmanj 150 angleških in francoskih bojnih enot, na nemški strani pa okrog 100 enot. Podrejenost, kar se tiče števila ladij, skušajo Nemci nadomestiti z letali, kajti z njihove strani sodeluje v bojih okrog 1000 letal, angleških in francoskih pa je okrog 800.

Norveška telegrafna agencija objavlja tole sporočilo: Mobilizacija norveške vojske se izvaja v vsej državi sistematično. — Vojaška oblastva organizirajo obrambo države ter razvrščajo vojske. Nemške čete, ki so poskušale polastiti se Elverumu, so bile odbite pri Edholdu. Norveško vrhovno poveljništvo organizira obrambo države in sodi, da bo prodiranje Nemcev preprečeno. Zunanje utrdbe v fjordu Oslo so se še včeraj močno upirale. Kar se tiče bitke med Elverumom in Hamarjem, kjer so bile nemške čete pod poveljništvom nemškega vojaškega atašee v Oslu in ki so imele namen ujeti parlament, objavljajo, da v tej pokrajini obrambe ni bilo mogoče organizirati, da so se pa oddelki norveških vojakov, ki so jih podpirali delavci in gojenci vojne akademije, sami organizirali. Tako so prišli nemški oddelki nepriznani pod močan ogenj, ter so bili po polurni borbi odbiti. Ob tej priliki so napravili norveški oddelki sijajen korak. Poveljnik nemških čet je bil ubit in z njim vred veliko število nemških častnikov in vojakov.

Poveljnik norveških čet, ki so na severu Norveške, je izjavil danes, da je napredovanje nemških čet v pokrajini Vesland ustavljeno. Upravnik radiopostaje v Oslu, ki je prispel na švedsko, je izjavil, da so norveški nacionalni socialisti v terek nenadoma zasedli osloško radijsko postajo. Norveške čete so na več krajih uničile železniško progo Charlottenburg—Oslo. Pogane so v zrak vse mostove. Norveška delavska stranka je izdala proglas, v kateri mpravi, da je skupina pustolovcev, ki jo vodi major Quisling, postavila sebe proti volji norveškega naroda na čelo Norveške pod protektoratom Nemčije. Stranka poziva vse delavce, da se upro sovražniku in da se z vsem norveškim narodom postavijo v obrambo države.

Dopisniku agencije Reuter je izjavil predsednik norveškega parlamenta Hambro: Norveška mobilizacija se izvaja zelo hitro in veliko število vojakov hiti, da se čimprej prijavijo poveljništvu in stopi pod zastavo. Pred nami so težki dnevi, toda

brez ozira na to, koliko časa bodo trajali, jih bo naš narod hladnokrvno sprejel. Norveško poslanstvo na Finskem je sprejelo ponudbe angleških, francoskih in danskih bolničarskih edinic, da pomagajo Norvežanom. Norvežani trdijo, da se podrožje nemških vojaških operacij omejuje na okolič Osla. Neosnovane so vesti, da bi Nemci prodirali iz Trondhjemu ob železnici proti Švedski.

Predsednik norveške poslanske zbornice Hambro ni smel snoči govoriti v švedskem radiu, da bi pojasnil položaj na Norveškem, ker je nemški poslanik v Stockholmu izjavil, da bo Nemčija njegov nastop smatrala za sovražno dejanje.

Norveški zunanji minister je izjavil, da je Norveška v vojni z Nemčijo in torej zvezana z vsemi tistimi, s katerimi se Nemčija vojskuje.

Švedsko pomorsko poveljstvo sporoča, da je za obrambo švedske nevtralnosti in varstvo švedskih obrežnih voda sklenila postaviti mine ob zahodni obali med 57° 15' in 58° 25' severne širine.

Švedska vlada zanika vesti, da bi bila Nemčija zahtevala od nje, naj dovoli čez svoje ozemlje prehod nemški vojski za napad na Norveško. Podobno prekliz je dala tudi nemška vlada, a se

zdi, da je bila ta zahteva postavljena, pa so jo Nemci umaknili sprčo švedske izjave, da se bo Švedska uprla z vsemi silami.

London, 12. apr. o. Poveljstvo angleške mornarice ni doslej dalo še nobenih uradnih podatkov o izidu pomorskih bojov ob norveškem obrežju in Kategatu. Podatki o uspehih in izgubah bodo izdani, ko bo boj končan.

Po vesteh angleškega radia divjajo hudi boji med Norvežani in Nemci pri Narviku in pri Bergenu. Norveške čete so potisnile Nemce 10 km iz mesta Hama, ki so ga Nemci zavzeli. Hudi boji so tudi pri Elverunu, severno od Osla.

London, 12. apr. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča: Snoči so angleška letala izvedla dva napada na letališče v Stavangerju, ki so ga zasedli Nemci. Eno naše letalo se ni vrnilo. Naši bombniki so izvedli napad na letališče navzlic močnemu protiletalskemu streljanju. Vrgli so bombe s tako natančnostjo, da je nastal požar v skladišču petroleja. O priliki drugega napada so naša letala s strojnimi streljali na številna majhna sovražna letala, ki so bila na letališču. Ugotovljeno je, da so napravili naši letalci s tem veliko škodo.

Berlin, 12. aprila. o. V Berlinu vlada veliko razburjenje zaradi tega, ker nemško vrhovno poveljstvo že dva dni ne daje nobenih podrobnosti obvestil o poteku pomorskih in letalskih bitk na Severnem morju ter se omejuje samo na pripombe, da je nemška vojna sila dosegla vse zastavljene cilje, da je veliko angleških ladij potopljenih in da je samo po sebi umevno, da ni mogoče dajati o bojih okrog Norveške nobenih podrobnih podatkov.

V nemških uradnih krogih nič ne omenjajo kakih zvez z norveško narodnosocialistično vlado, kateri predseduje major Kvisling. Prevladuje prepričanje, da bi se Nemčija rada za vsako ceno mirno sporazumela z zakonito norveško vlado in pa s kraljem o tem, da bi Norvežani sami sprejeli nemško varstvo ter odklonili angleško in francosko pomoč.

Toda o tem ne more biti govora, zakaj norveški kralj je pooblastil svojo vlado z izjavo, da Norveška odklanja nemške zahteve ter imenovanje take vlade, ki bi uživala zaupanje Hitlerja. Norveška je bila napadena, toda naziv sedanjim težkim časom veruje, da bo ohranila svojo svobodo, za katero se bo borila z vsemi silami.

Nemška letala so uničila zavetišče norveškega kralja

Kralj in kraljeva rodbina so ušli nepoškodovani

Stockholm, 12. aprila. Havas: Norveški kralj Hakon, princ Olaf in predsednik vlade so na varnem. Malo mestice Nybersund, v katerem so bili kralj, princ Olaf in predsednik vlade, je popolnoma uničeno. V času, ko so bili kralj, princ Olaf in predsednik vlade pri kosilu v nekem hotelu, se je prikazalo 6 nemških letal, ki so vrgli 25 do 30 bomb. Bombardiranje je trajalo eno uro. Letala so streljala tudi s strojnimi. Šola je bila popolnoma uničena. Kralj, princ Olaf in predsednik vlade so takoj odpotovali z avtomobilom. Nemška

letala so se vrnila nekoliko minut pozneje ponovno ter bombardirala kraj, kjer je bil avtomobil. Kralj je sedaj na varnem mestu.

Po vesteh »Afton Bladeta« iz Kongsvingerja so norveške čete uničile vse prometne zveze v smeri proti Elverumu. Nemške čete poskušajo preprečiti mobilizacijo z napadi na raznih točkah. Na gotovih krajih so imeli ti napadi uspeh. Kakor se zdi, so Nemci zelo dobro obveščeni o krajih, kje se nahajajo vojaška skladišča. Dve tovarni orožja sta zleteli v zrak.

Angleški mornariški minister daje prve uradne podatke o velikem pomorskem boju vzdolž norveških obal:

Nemško brodovje je pohabljeno

London, 12. aprila. o. V poslanski zbornici je včeraj imel predsednik ožje vojne vlade in mornariški minister Churchill govor, ki ga je ves več pričakoval s silovitim zanimanjem, ker je pričakoval uradnih podatkov o veliki bitki vzdolž norveške obale. Glavne misli njegovega govora so bile naslednje:

»Nemški vdor na Dansko je bil skrbno in na dolgo pripravljen. Nemčija je imela v domačih pristaniščih veliko število parnikov že pred več meseci. Belgija, Holandija, Danska, Norveška in Švedska so bile v enaki nevarnosti pred nemškim napadom. Izbrani sta bili Danska in Norveška. Danska zato, ker je imela z Nemčijo pogodbo o

nenapadanju. Norveška pa zaradi svoje lege in oblike. Nemčija hoče svet prepričati, da je Dansko in Norveško napadla zaradi naših priprav. Toda mi lahko dokažemo, da je Nemčija že zadnji teden marca v parnikih, ki so vozili iz Narvika železo, na Norveško pošiljala vojaštvo, orožje in strelivo. S temi silami je hotela zavzeti nekatera norveška pristanišča ob primernem času.

Če bi Norveška ne bila tako trdovratno izvajala nevtralnosti, bi ji bili Francija in Anglija že davno dali pomoč. Oni nista krivi, če ne moreta nevtralcem takoj pomagati, če jih pa nevtralne države s silo odpravijo, kadar je še čas za pomoč. To naj si zapomnijo tiste nevtralne države, ki bodo po nemških računih jutri, pojutrišnjem ali prihodnji mesec prišle na vrsto.

Ko je prišlo v nedeljo zvečer poročilo, da je nemško bojno brodovje odplulo proti severu, smo dali takoj povelje, da mu gre naše brodovje naproti. 18 angleških rušilec pa je že polagalo mine pred Narvikom. Po naključju je en naš rušilec zaostal ter zapazil več nemških bojnih ladij ter o tem obvestil angleško poveljstvo. Tako je bilo ugotovljeno, da je veliko število nemških ladij na visokem morju pripravljenih za napad na Norveško. Kazalo je, da bomo v ponedeljek dobili v klešče nemško brodovje, a temu se je posrečilo pobegniti zaradi slabega vremena. V terek jutraj so nemška letala pred Bergenom napadla angleške bojne ladje.

Zadeta je bila admiralska ladja »Rodney«. Razen nekaj ranjenih ni bilo niti najmanjše škode. Potopil se je pri tem napadu rušilec »Gurkhoz«. Rušilec »Zulu« je blizu Orkneyskih otokov potopil nemško podmornico. Naša oklepna križarka »Renown« je pred Narvikom opazila 26.000 tonsko nemško bojno ladjo »Scharnhorst« in eno 10.000 križarko. V boju je bil »Scharnhorst« dvakrat zadet, potem je v dimu izginil.

V noči od torka na sredo so dobili angleški rušilci povelje, naj napadejo Nemce in potope vse prevozne in vojne ladje. Pet naših rušilec je napadlo pri Narviku 6 nemških rušilec in 1 podmornico. Pri tem smo izgubili 2 rušilca. Nemci so izgubili 1, trije so goreli, v pristanišču Narviku smo potopili 6 velikih transportnih parnikov, pred zalivom pa veliko prevozno ladjo »Ravensfelde«.

V sredo smo sovražnika napadali ves dan, tudi z letali, ter v Bergenu uničili eno nemško križarko, zvečer pa še drugo. Naša ogledna letala so potem videla v Bergenskem zalivu samo madeže olja. V Trondhjemu so naša letala bombardirala nemški rušilec, ena križarka pa je ponoči pobegnila iz zaliva.

Anglija ni sicer dozdej zasedla še nobene norveške pristanišča, pač pa je zasedla dansko otočje Faroeer in poskrbela, da bo Islandija ostala pod angleškim pomorskim nadzorom.

Vesti 12. aprila

Romunska vlada odločno zanika vse vesti o tem, da bi bili angleški agenti na Donavi potopili dva tovora petroleja za Nemčijo. Taka poročila prihajajo iz nemških krogov, ker hoče Nemčija na podlagi takih dogodkov uresničiti svoje zahteve glede neomejenega nadzorstva nad Donavo.

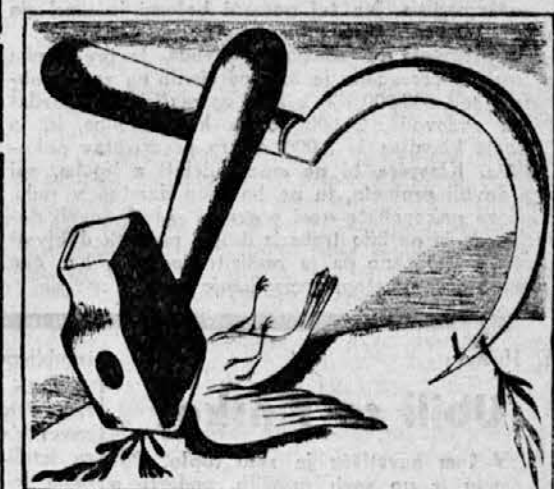
Nemski vojniki in častniki, ki so se izkrcali na Norveškem, so bili oblečeni v norveške uniforme, da bi preslepili norveške vojske in ljudstvo. Da bo nemška vojska v tujih deželah nastopala tako, je napovedal kancler Hitler sam.

Velike pomorske bitke v Kategatu pred Göteborgom, kjer so Švedi rešili stotine nemških vojakov in kjer je bilo morje pokrito s trupli, sploh ni bilo, poročajo italijanski listi iz Amsterdamu.

Število nemških vojakov, kar so jih z ladjami in letali prepeljali na Norveško v mesecu dni, znaša po angleški cenitvi 20.000 mož, po italijanski pa 50.000 mož. Nemških števil ni nobenih, nemška poročila govore samo, da so bili prepeljani »močni oddelki«.

Angleška družba za plovbo po Donavi je sklenila službene pogodbe za dve leti z vsemi romunskimi, jugoslovanskimi in bolgarskimi rečniimi piloti, kar jih ni zaposlenih v domači plovbi. S tem hočejo Angleži preprečiti, da bi Nemci najeli potrebno osebje za povečanje svoje plovne potrebe.

Akademski mirovni kongres v Belgradu

ali kdo je ubil mir v Evropi

(V opombo tistim slovenskim komunističnim študentom, ki so hoteli po tujem nalogu manifestirati za tuji »mir«, ter njihovim zaščitnikom pri raznih revijah itd. Za dokaz, v čigavi službi so komunistični »mirovni« apostoli, naj služi dejstvo, da je belgrajska policija snoči prišla več udeležencev »mirovnega« kongresa, ki so metali z avtomobilov letake, naj se Jugoslavija ne upira tuji zasedbi, če hoče ohraniti svobodo...)

stvom. Otoke Faroeer bo po vojni Anglija vrnila Dancem.

Hitler je naredil po mojem usodno napako, ko je vojno raztegnil na sever. Nemčija je v tem spopadu izgubila polovico svojih križark, veliko rušilec in podmornic ter dosti nemških tovarnih ladij. Vse nemške ladje v Skagerraku in Kategatu bodo potopljene. Za nobeno ceno ne bomo dovolili, da bi Nemci oskrbovali svoje posadke na Norveškem. Nemško vojno brodovje je pohabljeno.

Izjava poveljnika nemške osvojevalne armade o bodoči usodi Danske

Danska bo ostala samostojna v kolikor bo pač to v skladu s tem, da je Nemčija v vojni z Anglijo in Francijo

Kopenhagen, 12. aprila. o. Nemški letalski general Kaupitsch, vrhovni poveljnik nemških čet, ki so zasedle Dansko, je včeraj sprejel zastopnike nevtralnega tiska v Kopenhagenu. General stoluje v hotelu »Anglija«, katerega so Nemci izbrali v ta namen zaradi imena. General je častnikarjem povedal naslednje:

»Zasedba Danske je potekla gladko. Ubit je bil pri tem en nemški vojak, deset pa ranjenih, od Dancev pa jih je bilo deset ubitih, nekaj pa ranjenih.

Prihajam ravno od kralja Kristijana, s katerim sem imel sestanek med štirimi očmi in se z njim razgovarjal o odnosu, ki bodo morali biti med nemškimi oblastmi, med dansko vlado in danskim ljudstvom.

Mi smo zasedli Dansko samo kot prijatelji ne zato, da bi jo izkoriščali, ali pa danskemu ljudstvu nalagali kakršne koli trdote. Hočemo dansko ljudstvo samo varovati. Seveda pa se ne sme zgoditi nič, kar bi bilo proti nemškim koristim, ker bi to rodilo trenja med nami in med Danci. Danska bo ostala samostojna država z lastno upravo, brez kakršnih koli naših omejitev, razen tistih, ki se nanašajo same po sebi zaradi dejstva, da smo mi v vojni z Anglijo in Francijo.

Mi smo tako prepričani o popolni lojalnosti danske vlade in ljudstva, da smo v rokah danskih oboroženih sil pustili vse orožje, celo najtežje. Danska vojska je morala samo demobilizirati nekaj rezervistov, ki so bili poklicani pod zastavo, toda to se je zgodilo brez pritiska z naše strani. Ti rezervisti so nedvomno potrebnejši za gospodarsko življenje

Danske, kakor pa za obrambo. Kakor vidite, ne mislimo izvajati revizij pri zasebnikih po danskih mestih ali na deželi kot to delamo v naši domovini, ker se nočemo vmešavati v zasebno življenje Dancev in hočemo za našo vojsko dobiti prostora v barakah ter v vojašnicah.

Da bi izvedli naš udarec proti angleškim in francoskim načrtom za zasedbo Skandinavije, smo morali ravnati kar se je dalo skrivno, tako, da sta bila danska vlada in ljudstvo docela presenečena. Mi smo Dansko pogazili tako hitro, da nismo utegnili niti misliti na to, da bi koga obveščali. Nekaj mrtvih je bilo zaradi tega, ker so danske obmeje čete telefonirale na druge kraje, pa so častniki alarmirali močeno še preden so dobili iz prestolnice nalog, naj se nič ne upirajo.

Da smo to presenečenje izvedli uspešno, je bilo dobro za obe strani. Drugače bi prišlo do prelivanja krvi, ki ga nihče ne želi. Mi nismo imeli poželjenja, da bi ubijali prijatelje kakor so Danci. Ne bom vam pravil natančno, kje smo udrl na Dansko. Najprej smo prekorčili mejo na Jutlandu z motoriziranimi četami ter z dvema oklepna vlakoma. Prvi dan smo prišli prav do Aalborga, to je 300 km daleč. Hkratu smo izvedli izkrcanje iz morja v zalivu Malibet pri Nybordu, Korsoeru in Gedysessu. Prvi dan smo imeli naše sile na vseh določenih točkah. Edino Skagen in Bornholm smo pustili za drugi dan. Jaz sem prišel v svojem avtomobilu sem šele včeraj.

General Kaupitsch je bil v začetku sedanje vojne poveljnik, ki je imel nalogo streti Poljake v Pomorjanskem hodniku

G. Donizetti: „Lucia di Lammermoor“

Pri snočni uprizoritvi opere »Lucia di Lammermoor«, ki jo je bil komponiral Gaetano Donizetti po Cammaranovem libreto, je bilo operno gledališče nabit do zadnjega kotička, tako da je bilo treba v dvorano postaviti še rezervne seje. Ob kraju predstave je občinstvo odhajalo izredno zadovoljno in nekatere pomembne spremene okolnosti, ki so bile večer že vnaprej naprave zanimiv in privlačne, so bile še dolgo časa predmet živahnih komentarjev.

»Lucia di Lammermoor« je razen komične opere »Don Pasquale«, ki jo je pred časom uprizorilo z lepim uspehom in dobrih sprejemom od strani ljubljanskega občinstva, edino Donizettijev delo, ki ga tudi še dandanašnji postavljajo v svoj repertoar celo gledališča z najboljšimi slovesom. Pisano je v predverdijskem dramatskem stilu in formalno še strogo klasično. Izredno je bogato na sijajnih melodičnih domislekih, vgladeno je instrumentirano, solistom in zboru pa nudi hvalne partije, ki jim dajejo prilike za široko in efektno uveljavljanje. Lepa koordiniranost, v kateri se razvijajo posamezne arije in eksterna odraža akcija, bodisi kot stopnjevanje psihološki proces, katerega poteku smo priče, bodisi kot logični ali pa nepričakovani zunanji akcenti, daje elastičnost glavnih vlog (še posebej Luciji) možnosti, da lahko odpre tudi vse registre svojega dramatskega znanja in ekspresivnih sposobnosti. Ob Romaniu in Belliniju se Donizetti sicer ni mogel uveljaviti kljub temu, da nekateri mesta v »Luciji di Lammermoor« zvane absolutno progresivno in drzno, rekli bi lahko moderno, ter razodevajo nedvomne atribute resnično genialnega delavca. Ta meča pa nase niso obrnila tiste pozornosti kot bi jo zaslužila. »Lucia di Lammermoor« se je občinstvu priljubila deloma bi lahko, izključno le zaradi mikavne vsebine, ki ustreza romantičnemu občutovanju in okusu širokih množic tudi še dandanašnji, ter zaradi prikupne, lepo melodiozne glasbe, ki godi usesu. Posamezne nekompleksne arije so izredno pevne in kar je še več, čudovito lahko si jih je zapomniti, tako da so si jih zapomnili nehoti tudi nekateri komponisti himen (n. pr. neke naše brate) in pesmi (mnega nabožna) ki neuporabno in razočarano vzbujajo reminiscence na to Donizettijev delo. Eno drži: »Lucia di Lammermoor« bo imela stalno krogo občinstva, ki jo bo hodil gledat in poslušat z navdušenjem.

V naslovni vlogi Lucije je anoi debutirala gđ. Sonja Ivančič. Skraja je brez dvoma imela nekoliko treme — kar je za prvi tako važen nastop še samo po sebi umevna oblika. Njen glas se kar nekako

ni mogel sprostiti, bil je nekak suh in brez pravega zvona. Opazila pa se je že skrajna dobra šola, ki jo je bila pevka pohlajala in njen nedvomni talent. Bolj pa, ko se je dejanje razvijalo, bolj se ji je vračala samozavest in po dveh, treh kolaraturah (tudi je kar dobro doma) se je razvila tudi pevsko. Visoko pozitivno pa je dejstvo, da je Lucija sam gđ. Ivančičeva že pri prvem nastopu izdelala začuda enovito in polno. Njeni dramatski talenti so prišli do veljave zlasti v predzadnji veliki sliki. Za svoj uspeh in za činitev je zelo simpatična debutantka dobila ogromno lepih sopkov in navdušenega ploskanja. Vlogi Edgarda je nastopil kot gost Jože Gostič, ki je dokazal, da je v Zagrebu le še pridobil tako v okretosti nastopa kakor čisto pevsko. Lorda Ashton je pel Anžlovar, ki ima barvno prijeten organ, poje pa nekak presunkovito, s kratko sapo in intonirano ne preveč natančno, zdi se tudi, da nekoliko niža. Dejstvo pa je, da napreduje od predstave do predstave kar lepo, in da bo te nedostatkne v voljo in vztrajnim delom prav gotovo lahko odpravil že v doglednem času. Pevsko odlični je bil Lupša kot Rajmund, izredno jasn in natančen; le dramatskih viskov v pevski partiji še ne dosega z isto sijajno obsežnostjo in intenzivnostjo, ki mu jo omogoča lepši organ, in pridobiti si bo moral nekoliko več odneke okretosti. Bucklawa je pel S. Marček, ki je še kar zadovoljiv. Pohvalno je omeniti L. Rakovca, ki je odšel in odigral Normana prav dobro, prav tako pa tudi Barbičev kot Lucijino družico Alizo.

Delo je režiral režiser Frelj, ki je posel opravil z največjo vestnostjo. Poskobel je za pestrost in neprijetnost v gibanju množice in glavnih akterjev. Glavna scena se mu sicer ni posrečila, ker je elastičnosti »pomol« kamen spotike za vse nastopajoče. V nerodni meri je oviral in hromil pevce ter naven vzbujal dojem neskladnosti. Dobro pa se mu je posrečila zadnja scena in dvorana na ravenswodekem gradu, kjer mu je uspelo z dobro zamisljo ustvariti dojem historičnega vzdušja. Človeku se je nehoti vsilila misel, da je bil videl angleške igralce, toliko prostora si je znal napraviti. In kar je še več, statisti je vodil in razporejal tako, da mu kljub živahnemu vrvenju in velikemu številu akterjev scena ni izgledala prenatrpana. Seveda je bila njegova režija ponekod še okorna in nekak toga, ker je ali še vzbujala dojem preračunatosti ali pa razodevala premajhno preglednost in še ne dovolj razvito okretost v domiselnosti.

Dirigiral je zelo dobro g. Neffat, ki pa je imel dokaj težavno delo, ker njegovi sodelavci snoči niso bili na tisti višini, ki so je zmožni.

Zagreb pozdravlja slovenske književnike

Danes zvečer bo 8 slovenskih književnikov bralo svoja dela v zagreškem gledališču

Danes zvečer bo osem slovenskih literarnih delavcev bralo svoja dela v zagreškem Malem gledališču. Slovensko književnost bodo v Zagrebu predstavljali France Koblar, Franc Sal. Finžgar, Oton Zupančič, dr. Igo Gruden, Pavle Golja, dr. Anton Vodnik, Edvard Kočbek in dr. Kreft. »Juturni list« je posvetil obisku slovenskih književnikov lep članek, v katerem pravi v uvodu sledeče:

Osem glavnih predstavnikov slovenske duhovne elite vpstavlja s svojim obiskom v hrvaški metropoli Zagrebu najoziš stik na kulturnem področju med dvema sorodnima bratstvom narodoma, katerih kulturna orientacija se je stoletja zbliževala, med tem ko so ju nesrečni zgodovinski dogodki neusmiljeno razdvajali na škodo obeh. Ker ni imel svoje neodvisne in samostojne države, je bil slovenski narod prisiljen več kakor eno tisočletje vztrajati v delu za svoj kulturni in prosvetni razvoj, za ohranitev svoje narodne zavesti in duhovne samobitnosti, in mora biti danes ponosen, da ga prištevajo med najbolj prosvetne narode evropskega zapada. Navzlic vsem težavam in tegobam, katerim je bil v preteklosti izpostavljen, pa je vendar zgradil svoje na-

rodno kulturo in duhovno samobitnost in bodo zato slovenski književniki, ki prihajajo na obisk v Zagreb, imeli nalogo prikazati hrvaški javnosti najlepše odlike te samobitnosti. Njihov obisk pada v pravi čas, kajti šele danes more izraziti hrvaška javnost v svoji svobodni domovini pri sprejemu svoj pravi smisel razumevanja za vpostavitve kulturnega sodelovanja s predstavniki duhovnega ustvarjanja slovenskega naroda. Kulturno sodelovanje in duhovno zbližanje med dvema slovenskima narodoma sta mogoča samo tedaj, če živita v svobodi in če imata možnost, da svoje poglede na svet in življenje neovirano lahko spravita v sklad z ustvarjalno aktivnostjo.

Dalje prinaša »Juturni list« slike vseh slovenskih književnikov, ki bodo brali svoja dela v Zagrebu. Obenem navaja njihove življenjske podatke ter izjave nekaterih o tem, kaj pomeni za slovenski narod kulturni vzpon in razvoj slovenskega naroda v zadnjih sto letih.

Dve kmetijski zbornici v Banjaluki

Banja Luka, 12. aprila. J. Državni svet je razveljavil odlok kmetijskega ministra dr. Cubrioviča, s katerim je bila razpuščena Kmetijska zbornica za vrbasko banovino in je bil za komisarja postavljen bivši poslanec Dušan Branković. Predsednik razpuščene Kmetijske zbornice se je takoj pritožil proti sklepu kmetijskega ministra na državni svet in zahteval, da se odlok kmetijskega ministra o razpustu Kmetijske zbornice razveljavi, češ da ni po zakonu utemeljen. Drž. svet je ugodil pritožbi in razveljavil odlok kmetijskega ministra. V vmesnem času pa so bile že izvedene nove volitve v Kmetijsko zbornico. Po sklepu kmetijskega ministra bi morali novo izvoljeni člani zbornice te dni prevzeti svoje posle. Ker pa po odločki državnega sveta obstaja še stara Kmetijska zbornica, obenem pa so bili izvoljeni novi člani, obstojita potem takem dve Kmetijski zbornici za isto banovino.

Bivši predsednik KZ je ob tej priliki obiskal vršilca dolžnosti bana vrbasko banovine Cvetkoviča in mu predložil pismo zahtevo, da izvede banska uprava odločbo državnega sveta in da kot nadzorna oblast uvede v posle stare člane KZ.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 12. aprila.

Tudi včeraj so se popoldne začeli nabirati oblaki in proti večeru je spet kazalo, da se bo vreme poslabšalo. Pa je že tako, da nam je letošnji april izredno naklonjen, tako da nam je zlepa ni bil kakšno leto. Tudi če kaže kakšen dan močno na slabo, se še zmerom dobi kakšen veter, ki oblake pomete v kraj, pa imamo spet lepo vreme. Tako je bilo tudi včeraj. Zvečer se je spet lepo zjasnilo, dobili smo noč z zvezdnatim nebom in z ozkim srpom mladega meseca. Tle večeri že začenejo postajati pesniški s svojo mladostjo in s svojo zametasto lepoto. Noč je bila gorka in takšno je vstalo iz teme tudi današnje jutro. Menda je bilo današnje zgodnje jutro prvo, ki mu lahko v resnici rečemo spomladansko, ker je bilo tako gorko kakor se za pomlad spodobi. Druga jutra doslej so bila tudi lepa, vendar še vedno nekoliko ostra in hladna. Poslovilni dih zime, ki je sicer že izginila za gorami, se je še vedno čutil. Mrzel veter ga je vsako jutro prinašal s snežnih višav. Danes pa je bilo jutro tako lepo, tako sončno in fletno, da bi človek najraje zavrisal. In tudi beli tanki oblaki so se zdeli tako lahki in nedolžni kakor so oblaki, ki spomladi nikdar ne napovedujejo vremenske spremembe, ampak so le okras, brez katerega si pravega, resnično spomladanskega neba in razpoloženja skoraj ni mogoče misliti. Človek ob takih jutrih vstaja lahko, vesel in židane volje se odpravlja na svoje vsakdanje delo.

Dolga vrsta grešnikov pred sodniki

Maribor, 12. aprila.

Na mariborskem okrožnem sodišču imajo danes tako zvan »vroč« dan. Razpisano je namreč rekordno število razprav, ki se vršijo vse pred malim kazenskim senatom. Prvi so bili na vrsti

nevarni strahovalci hočkega in framskega Pohorja

Pred sodniki sta se znašla dva zlikovca, ki sta lansko zimo in poletje strahovala prebivalstvo na hočkem in framskem Pohorju ter sta izvršila celo vrsto tatvin. So to Rudolf Kuhar, Stanislav Dajman, poleg obeh pa se nahajata tudi Dajmanova mati Ana Fišinger. Omenjena je bila vinarica v Čreči, oba prvoimenovana pa sta pri njej stanovala. Ker so se zadnje mesece godile na vzhodu Pohorja od Hoč do Poljske velike tatvine in vlomi, so oblasti storile dolgo časa zaman iskale. Nazadnje, po vlogu v hišo Jožefa Prsteca v Bukovcu so orožniki zasumili, da bi bil ta vlom morda izvršil Rudolf Kuhar. Napravili so v vinarici, v kateri je stanoval Kuhar pri Ani Fišinger, preiskavo, ki je pokazala, da so dobili v roke prave ljudi. Našli so namreč cele zakladnice in skladišča ukradenega plena, katerega so storilci znosili v teku časa z vseh vetrov skupaj. Skrivali so ga v dveh velikih in globokih jamah v kuhinji in v sobi. Obe jami sta se nahajali pod podom. Poleg tega pa je bilo nekaj plena še skritega v hlevu in na podstrešju. Na podlagi najdenih predmetov je bilo mogoče odkriti vse številne do tedaj nepojasnjene vlome in tatvine. Nekaj plena so med tem časom zlikovci že prodali, jastvine ter vino v buteljkah in likerje, ki so jih pokradli, pa so izpili ob priliki raznih pojedinj, ki so se pri Fišingerjevi vršile. Zagovarjajo se zaradi 8 vlomov in tatvin. Dva največja vloma so izvršili v vilo mariborskega odvetnika dr. Hojnika na Poljskavi in v hišo posestnika Prsteca v Bukovcu. Prav donosa je bila tudi vloma tatvina na škodo posestnice Ivane Frančes na Zgor. Poljskavi. Najbolj drzni pa so bili tedaj, ko so pri Karlu Vieočniku na hočkem Pohorju zaklali v evinjaku 80 kg težkega prašiča, ga kar na licu mesta razdelali na posamezne kose ter ga odnesli k Fišingerjevi, kjer so se potem z mesom vso zimo maslili.

Dva sleparja velikega formata

sta prišla nato po vrsti drugi za drugim na zahtojno klop. Prvi je take vrste kakor jih je v naših krajih malo. Je to 35-letni mesar Jožef Eferl iz Pobrežja, ki se zadnjih 10 let preživlja sploh s samo sleparijo ter je bil zaradi tega še trinajstkrat kaznovan. Zadnji dve kazni sta znašali eno

Podban Cvetkovič je izjavil, da banska uprava za to ni pristojna, ker državni svet ni razveljavil odloka banske uprave, temveč odlok kmetijskega ministra. Potem takim bi moralo izvesti odločbo državnega sveta kmetijsko ministrstvo. V zvezi s tem je prejšnji predsednik stare KZ odstopoval v Belgrad, da bi zahteval od pristojnih oblasti, da se izvrši odločba državnega sveta.

Ta dogodek je naletel na razne razlage. Med tem ko nekateri pravijo, da bo kmetijsko ministrstvo zaradi odločbe državnega sveta prepuščilo delo v zbornici članom prejšnje KZ, pa drugi trdijo, da bo izdana odločba o uvedbi ponovnega komisariata, nakar bi bile spet nove volitve v zbornico. Končni sklep o tem vprašanju se pričakuje povsod z največjim zanimanjem, zlasti pa v političnih krogih. S tem vprašanjem se bavijo zlasti pravniki, ker je silno zanimivo tudi s pravne stališča.

Vsak dan prihajajo novi

Tudi včerajšnji dan ni napravil izpremembe v pravilu, da nesreča ne pozna počitka in da ne mine dan, ko v ljubljansko bolnišnico ne bi pripeljal vsaj nekaj ponesrečencev. Včeraj so tam sprejeli naslednje:

Kračman Egon, sin vdove po častniku, iz Ljubljane, se je s stekleno čepinjo močno urezal v desno roko.

Ana Hočevar, hči kajzarice iz Podžage pri Velikih Laščah, je padla s kolesa ter si zlomila desno roko.

Po stopnicah je padel ter si zlomil desno roko prevzirkar Stan Jože iz Podselja pri Bohinjski Srednji vasi.

Vdova po sodniškem poduradniku, Debevec Katarina iz Rudovljice, je padla doma ter se potolkla po rokah.

Kolarski mojster iz Ljubljane, Košmerlj Stan-ko, je padel doma tako nesrečno, da si je zlomil desno roko.

Na Dunajski cesti je avto podri natakarija Pavla Osolina. Osolin je dobil tako hude poškodbe, da je obležal v nezvesti.

S porcelansko čepinjo se je vrezal v desno roko Anžič Danijel, trošarinski paznik iz Ljubljane.

Po stopnicah je padla žena posestnika iz Ravne pri Boštanju ter si zlomila desno roko.

S hleva je padel ter se potolkel po glavi sin delavca iz Rateč pri Planici, Jože Rožič.

leto in 7 mesecev robije ter 2 leti in 2 meseca robije. Komaj pa je prišel iz ječe, že je spet začel slepariti. Od maja do konca leta 1939, ko je bil aretiran, je izvršil 16 različnih prevar ter je spravil na led najraznovrstnejše ljudi, od trgovcev, posestnikov, podjetnikov pa do advokatov, na katere je imel menda posebno piko. Eferl ima navado, da se izdaja za trgovca, veletrgovca, posestnika in slično. Svojem žrtvam se približa z izgovorom, da mu je trenutno zmanjkalo denarja, katerega pa da bo takoj vrnil, ko pride domov. Radevolje podpisuje vsakovrstne pobornice in tudi menice, samo da pride do cilja. Ker se nahaja v Mariboru carinik z imenom Eferl, se čestokrat izdaja za njegovega brata, tako da pri svojem poslu lažje uspe. Pri nekaterih mariborskih odvetnikih mu je uspela sleparija na ta način, da jih je vzel za svoje zastopnike, potem pa si je pri njih izposodil denar. Enega odvetnika, ki mu ni hotel dati gotovine, je pregovoril, da je zanj prevzel jamstvo pri neki trgovski trdnici, pri kateri je potem Eferl nakupil za 600 din blaga, plačal je pa to potem odvetnik, ki je za Eferla jamčil. Nekdo je v Ptuj prijavil neko posestnico državnemu tožilstvu v Mariboru zaradi goljufije, katero si je gladko izmislila, samo da bi ubogo ženo pripravil ter izsilil iz nje 10.000 din ter je ne bi na ta način spravil pred sodišče. Ko je spet enkrat v Mariboru rabil denar, je šel k instalaterju Ussarju ter mu dejal, da je kupil v Račah posestvo, na katerem bo staro hišo prenovil, napeljal bo v njo vodovod ter razne moderne naprave. Tako je podjetnika zmešal, da mu je na račun bodočega dela posodil znaten znesek. Pred sodniki priznava sedaj večino sleparij.

Se zanimljivi je bil drug primer: Dne 9. februarja je mariborsko okrajno sodišče sodilo velikega sleparja. Bivši železničar Stevan Vuksan je izvršil na silno spreten način 21 prevar, s katerimi je oškodoval številne trgovce v Mariboru, Zagrebu in Varaždinu za razne predmete precejšnje vrednosti, katere je kupil pri njih na podlagi izkaznice železniškega uradnika na obroke. Prvi obrok je plačal, ostale pa je ostal dolžan, predmete pa je prodal naprej. Najraje je kupoval na ta način harmonike, radioaparate in pisalne stroje. Vuksan je bil obsojen na 3 leta robije. Se preden pa so ga prepeljali v kaznilnico, kjer naj bi odsedel svojo kazen, so prišli na dan novi njegovi greh. Izkazalo se je namreč, da je Vuksan operiral tudi v Ljubljani. Dne 11. julija 1939 se je pojavil Vuksan v uniformi železniškega uradnika in opremljen z vsemi predpisanimi legitimacijami v Ljubljani v trgovini Jakoba Dorjatha ter je kupil od njega harmoniko za 5400 din. Za harmoniko je dal samo 300 din kot prvi obrok, obvezal pa se je, da bo ostane plačal v mesečnih obrokih po 500 din. Teh obrokov pa trgovcu nikoli ni videl. Vuksan tudi to sleparijo priznava. Razprava ob času poročanja še ni končana.

Murska Sobot

Ljudje morajo biti poučeni o obrambi pred napadi iz zraka. Soboška gasilska župa bo organizirala več tečajev zaradi pasivne obrambe pred napadom iz zraka. Predavata odposlanca gasilske župe iz Sobot, ki bosta obravnavala snov in ukrepe, o katerih mora biti poučen vsakdo za slučaj napada iz zraka. Predavanje je predvsem namenjeno gasilec, vendar je v sedanjem času predavanje tako važno, da ga ne bi smelo zamuditi tudi ostale prebivalstvo. Tečaj bo poleg v Soboti tudi v ostalih krajih soboškega okraja.

Trbovlje

Pregledovanje meril in žigosanja merilnih priprav za občino Trbovlje bo 13., 15., 16., 17. 18. in 19. aprila t. l. na tržnem prostoru. Na pregled je treba prinesiti vse vrste merila, metre, mere za tekočino, tehtnice, uteži itd. povsem očistene in sicer vsi, ki na mere kupujejo in prodajajo ali ta merila rabijo v javnem prometu.

Meningitis. Na tej nevarni bolezni je umrl sin rud. ključavničarja Plauko Janez.

Razširjenje občinskega vodovoda. Iz preostanka v lanskem preračunu je bilo odrejenih na zadnji občinski seji 800.000 din v fond za razširjenje dosedanjega vodovoda, 20.000 pa za kritje izgube, ki jo izkazuje glavica in 8.000 din za preureditev pokonališča. Glavica bi ne smela delati iz izgubo, saj ima dovolj prometa, tu ne bo gospodarstvo v redu. Tudi za pokopališče nosi pogrebni zavod dovolj dobička, da bi ne bilo treba iz drugih postavk dobivati pomoči. Potrebno pa je razširiti vodovod, ker čim je malo suše, nastopi pomanjkanje vode.

E. Helezy

Ubili so Finsko!

V tem zavetišču je zelo toplo. Postavljeno je po vseh pravilih, podprto s hlini in ima etop iz brun, dve petrolejki dajeta mehko svetlobo. Koti so v senoci. Toda vseno dobro razločim opaž iz lepence na stenah in na stropu. Ta opaž uspešno brani to luknjo proti mrazu. Po tleh je gosta preproga iz smrekovih vejic, topla, čista in udobna. Nekaj odej, dva ali trije kuhinjski dajo bežen vtis o preprostem udobju. Na mizi iz belega lesa je zemljevid, po katerem se vojski ravna. Na zidu je podoba maršala Mannerheima. Na vseh ustnicah lebdi nekakšen mladosten smehljaj — to je vsa slika.

Deset dreves dalje zavetišče ni pod zemljo. To je nekaj okrogel šotor, ki ga v sredi podpira skrbno izobleno deblo. Zdi se, da si prišel v Robinzonovo zavetišče.

Vojakov je tu kakih 20. Poveod ti lepi mladinski pogledi, brez strahu in občutkov. Takoj te preseneti eno: nadvse skrbna snaga.

Ta snaga je nedvomno v marsičem delo let. Ta pridna dekleta v smučarskih hlačah, v debelih nakovanih čevljih, z otroškim obrazom, napol ekritim pod čepico, človeku neubranljivo vzbujajo misel na palčke, zlasti kadar jih najdeš takole

izgubljene v gozdovih.

Lote žive z bojevniki prav v prvih črtah. Pripravljajo jed, anažijo, pospravljajo zavetišča, čistijo orožje ali pa opredujejo za letali. 25.000 jih je. Maršal Mannerheim je dejal, da bi moral imeti 100.000 mož za nadomestilo, če bi ne bilo njih.

Kje drugje bi tako sožitje ne bilo mogoče. Takoj bi prišlo do grmade storij. Tukaj, pod severnim nebom pa žive pametni fantje po bratovski in brez motenj s temi dekleti, ki ne vedo nič o ljubimkanju. Vse to sožitje je tu tik pred sovražnikom samo vojna skupnost, brez kakih postranskih misli.

Dnevi so dolgi, ker so vsi posvečeni samo vojni. Vemo, da finski vojaki lahko pogrešajo spanje, kadar je treba. Ravno tako pa pozabijo na jed.

Nekoga jutra se oglasim na nekem polkovnem poveljstvu. Sprejemajo me ganljivo.

»Gospod, moč za odpor bomo imeli, dokler bomo mogli upati na pomoč Francije.«

Ta dan sem obiskal cel polk, zavetišče za zavetiščem. Videl sem poveljnika stotnjak, ekrite kakor volkove v tesnih gozdarskih luknjah. Videl sem njihove ljudi, kako bdijo ob robu jas. Pokazali so mi bolnišnico, hleve, baterije, strojniška gnez-

la, opazovalnice, zveze, postojanke in iskala za avijone. Ves ta pregled smo opravili peš, ura se je nizala na uro.

Bilo je že davno polnoč, ko so me opravili na sani. Ko me je vrli konjiček z belo brado vlekem med trdim poskakovanjem po zasneženih stezah, sem se naslajal ob misli, da bomo na koncu poti lahko zagledali, kako se kadi juha.

Pa ne. Ko smo se ustavili, je bilo samo zato, da bi videli, kako bodo vrgli kakih 20 bomb. Potem smo gledali, kako drsi patrula v belem na živžig piščalk proti majhni, ogrojeni postojanki. Kako uro dolgo smo poslušali precej živ topniški dvovoj.

O hrani ni bilo govora in toplomer je kazal kakih 15 stopinj pod ničlo.

Bilo je že več kakor šest zvečer, ko mi je polkovnik spet na sedežu svojega poveljstva ponudil krožnik ovsene kaše in kozarec vode, rekoč:

»Najbrž začnete biti lačni.«

Kakih deset ur sva skupaj taval po snegu, po polkovniku še na misel ni prišlo, da bi bil izgubil četrt ure za jed.

Ta združnost je za vojaka dragocena. Finski vojaki jo imajo v najvišji meri, imajo pa še veliko drugih.

Prva med njimi je pogum, kar se samo po sebi razume. Pogum, ki ne obdružuje sam sebe, zagon, ki prihaja sam po sebi in skoraj nezavedno.

Napadli so Finsko in njeni sinovi so planili pokonci, prav tako, kakor da bi bili videli, kako je zver planila na njihovo mater. Zver je treba ubiti in žrtve ne prihajajo v poštev.

Ti Finci pa imajo tudi vztrajnost in spretnost, naglo razodnost, domiselnost ter izreden čut za disciplino.

Res je, da prihaja pogled od zgoraj. Za napade iz zraka velja strogo določilo, da moraš v zavetišče, da se moraš narediti nevidnega. Brž ko se oglašajo signali, morajo častniki prvi v jarek ali v skrališče. Po tem povelju se je ravnal celo maršal sam, ko so se sovražna letala prikazala na kraju, kjer se je ustavil. Njegov glavni stan se je namreč premikal in prav malo ljudi je vsak dan vedelo, kje ga je mogoče dobiti.

Nekoga jutra je bil v majhnem mestu za mizo in delal. Oglašilo se je nekaj pokov, pa se maršal ni ganil. Grmenje se je približevalo in nenadno je eksplozija raztrščila stekla v okno.

Mannerheim je z nasmehom vprašal: »Kaj pa je?«

Ordonačni častnik je odgovoril:

»Bomba, gospod maršal.«

»Pa so dali alarm?«

»Doddaj še ne.«

»Torej ne ganimo se.«

In nadaljeval je z delom, med tem ko je nekaj hiš od njega začel divjati požar.

Ta hladnokrvnost je finskiim vojakom prirojena, kakor jim je prirojena mima veselost. Ko sem jih gledal, kakor trdno stoje na malem kosu zemlje, ki jim je zupana v varstvo, nisem capal pri niti najmanjšega znamenja o trudnosti, oti ene sence v teh lepih pogledih.

Toda nisem bil v bojnih črtah tisti dan, ko se je Stalinu posrečilo, da je narekoval svojo voljo.

Ti mirni kmetje, ki so jih poklicali pod orožje, prav zares niso dvomili o zmagi. Verovali so, da so že zmagovalci. Pa kaj pravim! Saj so res bili.

Da, bili so zmagovalci! Sovjeti so vrgli proti njim vojsko 600 tisoč mož, katero so kmalu pomnožili na 800 tisoč mož, 4000 bojnih voz, 2000 letal in temu primerno topništvo.

V 100 dneh je Rusija od tega izgubila 150 tisoč mož, ki so bili ubiti, in 200 tisoč pa jih je bilo drugače odstranjenih iz vojske, 600 letal je bilo uničenih, 1600 bojnih voz pa onesposobljenih za boj. Skoraj polovica vojske, tretjina materijala! In Rusi še niso nesar dosegli.

Za črtami pri Viborgu so se urejale druge črte.

Naročajte »Slovenski dom«!

Od tu in tam

Muslimanski verski poglavar reis ul ulema Fehim Spaho je dal izjavo dopisniku glasila dr. Kulenovića »Nova Pravda«, v kateri je poudaril svojo veliko željo, da bi muslimani tudi po ostalih združenih in enotnih, kakor so bili pod vodstvom njegovega brata dr. Mehmeda Spaha. Fehim Spaho je uverjen, da vedo muslimani ceniti vse prednosti svoje politične organizacije in enotnosti svojih vrst, ker bodo le tako v slogi dosegli izpolnitev svojih zahtev. Končno je rekel, da morajo imeti muslimani prav enako zaupanje, kakor so ga imeli v pokojnega dr. Spaha, tudi v njegovega pravega političnega naslednika ministra dr. Džafarja Kulenovića. — Ta izjava pobija vse časopisne vesti, da bi bil Fehim Spaho v opoziciji proti ministru dr. Kulenoviću in da bi se nameraval politično opredeliti ali na hrvaško stran ali pa celo na stran bivšega ministra dr. Behmena, ki še zmerom izdaja svoj list »Pravda«, med tem ko izdaja dr. Kulenović »Novo Pravdo«.

Na shodu socialističnega voditelja dr. Topalovića v Sarajevu je prišlo do hudih izgovorov, ki so jih povzročili komunisti proti dr. Topaloviću. Topalović je imel politično zborovanje pod krinko predavanja o aktualnih vprašanjih in je govoril za socialistično pojmovanje družabnega razvoja, ki odklanja revolucijo, temveč zahteva demokratsko borbo. Topalović je rekel, da si le po tej poti more delavstvo priboriti pravice. Tedaj pa so vdrli v dvorano ljudje, ki so jih bili prej izmetali iz dvorane. Prišlo je do pretepa, nakar je vmes posegla oblast in razgrajene odstranila. Dr. Topalović je nato govoril o sporazumu, vendar pa mu ni všeč, da se vlada ni potrudila hitro izdati vse zakone, ki bi politično življenje v državi vrnilo spet v demokratske tire.

V Dubrovniku je večeraj priplula jugoslovanska tovorna ladja »Dubac«, ki je bila pred nedavnim ustavljena od angleških vojniških ladij, ko je plula v Benetke. Angleške vojne ladje so našo ladjo odvedle s seboj na Malto, kjer so jo oblasti temeljito pregledale, če ni morda nosila s seboj tovor tihotapskega blaga. Ker ladja takega tovara ni imela, so jo Angleži izpustili. Ladja je prišla v Dubrovnik naložil premog, nato pa je takoj odplula v Benetke.

V mnogih krajih v državi so oblasti začele izvajati zadnje odredbe za nadzorstvo nad cenami živil. Povsod so bile določene najvišje cene za maslo, moko, kavo in razne vrste mesa. Zanimivo je, da so se cene po dovoljenju oblasti povsod precej dvignile. Tako se je v Banjaluki podražila mast za 4 din na 24 din za kilogram, obenem pa so se podražile vse vrste moka in drugih živil. Podobno je tudi v Kragujevcu. Visoke cene v teh krajih, katerih okolica je poljedelska, so čuden pojav. Pozna se že običajna posledica v Voivodini, ker so trgovci z žitom začeli svoje zaloge pridrževati doma, nadejajoč se povišanja cen, kajti nedvomno je, da Voivodina letos ne bo mogla pridelati tolikšnih količin žita kakor vsa pretekla leta. Tako se vidi, da vsi vladni ukrepi špekulacije le ne morejo zatreti in da imajo prav tisti, ki pravijo, da je treba špekulantom na bolj učinkovit in strog način stopiti na prste. Sicer se bo špekulacija spet razrasla in bodo morali vse breme dražine nositi zgolj potrošniki.

Cez nekaj dni se bo pred okrognim sodiščem v Petrinji začela razprava proti 16-letnemu morilecu Miju Kolaricu, ki je bil iz koristoljubijske zverinske in hladnokrvno zaklal 50-letno staro. Mijo je vedel, da ima sosed Hren, ki je bil blaginjak tamkajšnje zadrge, doma precej družnovega denarja. Izrabil je priliko, ko so šli domači v cerkev, da je iztaknil skrivališče denarja. Toda našel je samo 7 jurjev. Nazaj grede pa je zagledal Hrenovo mater in v hipu je naredil sklep, da bo spravil s sveta edino pričo svojega zločina. Zgrabil je nož in starki prerezal vrat. Se isti dan pa so ga prijeli in zaprli. Mijo je dva dni jokaval v ječi, nato pa priznal, da je prav sam izvršil zločin, ker se je polakomnil velikega denarja.

V obrambi matere sta skoraj do smrti potolkla svojega očeta brata Marko in Josip Merjak iz Subotice. Oče je prišel proti večeru pijan domov in začel ženo pretepati. Sinova in sicer 27 letni Marko in 10 letni Josip sta nekaj časa molče gledala prizor, ko pa je oče potegnil nož, sta skočila pokonci. Marko je zgrabil bližnjo lopato in udaril z njo očeta po glavi, da se je zgrudil. Ko pa se je oče dvignil in spet skočil proti ženi, je 10-letni Josip pograbil pivsko steklenico in tako krepko udaril očeta po glavi, da mu je prebil lobanjo. Težko ranjenega Merjaka so prepeljali v bolnišnico, sinova pa sta se sama javila orožnikom. V bolnišnici pa je prišel Merjak k sebi in priznal svoje grdo ravnanje z ženo. Prosil je tudi oblasti, naj njegovih sinov ne preganjajo, ker sta pač branila svojo mater.

Zaradi majhne škode na polju je padla mrtva glava v Virginostu v Liki. Kmet Halavanja je dobil v svojem žitu sosedove kравe. Prijel jih je in odvedel proti domu. Tedaj pa je sosedova žena Janja videla prizor in brž poklicala svojega sina in hčerko. Vsi so skočili na Halavanja in ga začeli obdelavati s koli. Najbolji razgreta je bila hčerka, ki je Halavanja nekajkrat močno oplazila s kolom po hrbtu. Ko pa se je Halavanju posrečilo sneti ji iz rok kol, pa je sin pograbil puško in ustrelil. Strel je zadel v trebuh in je mož padel takoj mrtav. Sosedovi pa so ga pustili na cesti, odšli domov ter veseli pripovedovali, kako so spravili s poti človeka, ki jim je zmerom nagajal. Seveda so orožniki takoj nato vse tri zaprli.

Pod konjskimi kopiti je našla strašno smrt deklica Danica Jaki iz vasi Sv. Martin pri Križevcih. Otrok se je s svojimi starši peljal na vozu proti domu. Na ovinku sta ta konja sunkovito potegnili voz in tedaj je deklico vrglo s sedeža med konje. Konja pa sta se tedaj splašila in besno udarjala s kopiti. Otrok je padel pod nje in sta ga konja vsega zmrcvarila s kopiti. Dekletce je kmalu nato umrlo.

Preprečenega ruskega cigana so preganjali po mestu Banjaluki. V tamkajšnje Napredkovo zadrugo je prišel elegantno oblečen moški in prosil blaginjaka, da bi mu zamenjal dva tišoca. Ko mu je blaginjak dal drobci, pa tuje ni bil zadovoljen, temveč je zahteval, naj mu blaginjak oba jurja rajši vrne. Bilo mu je ustreženo. Ko pa je tuje stopil na ulico, pa je blaginjak spoznal, da mu manjka 800 din. Brž je skočil za tujem in začel teči za njim. Na lov so se vrgli tudi policaji, toda tuje jim je ušel in skočil brez premišljanja v reko Vrbas. Vendar pa ga je na drugi strani prijel policaj. Ugotovili so, da je bil elegantni tuje ruski cigan, ki se je vsa dolga leta že preživljal samo z goljujimi. Takoj nato so orožniki prijeli tudi več cigani, ki so se utaborili v bližini mesta, ker so ugotovili, da so cigani pokupili na sejmu vse najboljše konje. Sedaj skuša oblast ugotoviti, kje so cigani dobili toliko denarja za nakup konjev.

Nov načrt uredbe za občinske volitve Na Hrvaškem bi bile volitve javne, v ostalih delih države pa tajne

Zagreb, 12. aprila. m. Včerajšnji »Seljaški dom«, ki je uradno glasilo HSS in katerega ureja glavni tajnik HSS, dr. Krnjević, je prinesel kratko notico, v kateri napoveduje občinske volitve, ki bi bile kmalu.

Belgrad, 12. aprila. m. Po včerajšnji konferenci podpredsednika vlade dr. Mačka z ministrom brez portfelja dr. Konstantinovićem potrjuje današnje »Vreme«, da se pripravlja načrt spremembe zakona o občinskih volitvah. Po določitvi nove uredbe, bi bile na Hrvaškem volitve v občine javne. Sprememba bo izvedena tudi v določitvi za delitev odborniških mest. Poslej bo

dobila zmogovalna lista takoj eno tretjino odbornikov, ostala mesta pa si bodo vse stranke razdelile med seboj po proporcionalnem sistemu. Po drugi strani, poroča »Vreme«, pa se izdeluje nova uredba, da bo v vsej ostali državi uredba o občinskih volitvah taka, da bo uvedla tajno glasovanje. Tako bo torej edinole banovina Hrvatska obdržala tajno glasovanje.

Zagreb, 12. aprila. m. Današnja »Nova riječ«, ki je izdala senator SDS, Večeslav Vilder, potrjuje vest, da se pripravlja uredba o zakonu za občinske volitve, in pravi, da bo glasovanje na Hrvaškem javno.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Slabo je špekuliral z hipoteko na bratov račun — Stanovanjske odpovedi — Šitnosti zaradi shranjenega blaga

Ljubljana, 12. aprila.

Premetene in nečedne manipulacije na račun zemljiške knjige so prav redke. Tu in tam se pač primeri, da sodna kronika zaznamuje kako špekulacijo, ki je bila osredotočena na račun posestva tujeja lastnika. Vodstvo zemljiške knjige mora biti izredno previdno in pri vseh poslih natančno, da se ne zgodi kakšna nepravilnost, ki povzroči nato velike težave in homatije. In dejansko so res zemljiškoknjižni uradniki sila previdni in ne nasedajo tako hitro kakim sleparjem, ki se skušajo okoristiti na pr. s hipotekami na razna posestva. Sodna kronika je že zapisala nekaj prav zanimivih špekulacij, ko so potem morali drugi ljudje pošteno plačati vso škodo.

Pred leti se je pred malim kazenskim senatom razvijala zanimiva pravda, ko je neki gospod dobil od nekega notranjskega veljaka prav čedno posojilo, ki pa je bilo vključeno na nepremičnino tujeja posestnika v Trnovem. Ta o intabulaciji velikega posojila sploh ni imel nobenega pojma. Ko je naposled od zemljiškoknjižnega urada dobil uradni sklep, da je bilo na njegovem posestvu na podlagi zadolžitve z dne tega in tega vključeno posojilo na korist notranjskega kapitalista, je mož takrat vzel v zadevo ovdal sodišču. Mali kazenski senat je obsodil dotičnega gospoda zaradi ponarejanja listin in prevare na večmesni strogi zapor.

Znana je še druga zgodba. Tam v kamniški okolici sta dve bogati in trdni kmetiji. Družinska glavarja veleugledna moža. Njuni sinova sta se nekega dne sporazumela in napravila pri banki na račun obeh očetov »pušč« do 50.000 din. V zemljiški knjigi sta znala dobiti zemljiškoknjižno izvlačke, uradno potrjene. S temi sta šla k neki ljubljanski banki, kjer sta se predstavila kot lastnika velikih posestev. Bila sta že starejša fanta, da so ju v Ljubljani smatrali za prava lastnika. Banka jima je zaupala in dovolila menični kredit, ne da bi se vključila, ker je videla, da sta posesti bremen prosti. Dolgo je banka čakala. Plačila ni bilo. In začela je zahtevati vrnitev posojila. Bil je ogenj v strehi. No, to zadevo so mirno poravnali!

Res morajo biti razni denarni zavodi sila previdni pri vseh zemljiškoknjižnih transakcijah, zlasti pri dovoljevanju posojil na intabulacijo. Pravni referenti denarnih zavodov v Ljubljani so o vseh stvareh dobro informirani in pravi psihologi v poznavanju strank. Toda zgodbi se je tudi prebrisani in večji pravni referent nasedel kakemu prefrancu. Tako se je lani primerilo pravemu referentu nekega večjega denarnega zavoda v Ljubljani.

Mladi, 27-letni Valentin P. iz Podsmreke se je 20. novembra lani predstavil v zavodu referentu ter ga naprosil, da napravi prošnjo za posojilo v znesku 5000 din. Predstavil se mu je kot »Blaž P., posestnik iz Podsmreke št. 34.« Izjavil je, da kot posestnik zastavlja svojo nepremičnino pod vl. št. 284 k. o. Podsmreke. Predložil je posestni list in druge listine. Podpisal je dalje, ko mu je zavod dovolil posojilo, zadavno zadolžnico in njegov podpis so v dobri veri legalizirali. P. Valentin je potegnil jurje in mirno odšel.

Kmalu po božičnih praznikih je prejel pravi Blaž P., posestnik v Podsmreki sodno pismo, v katerem je bil sodni sklep, da so za neki zavod vključili posojilo 5000 din, ki ga je prejel od zavoda. Blaž se je takoj praznično oblekel, napregel zapraviljivek in jadrno odhitel v Ljubljano. Najprej na zemljiško knjigo. Tam so mu povedali, kako je z zadevo in svetovali, da naj gre k posojilnici. Tu je bil šele vihar. Gospodje so se spogledovali, ko so videli pred seboj pravega Blaža, posestnika iz Podsmreke. Blažu pa je tudi kmalu postalo jasno, da mu je to šitnost zagodel njegov brat Valentin. Ovdali so ga sodišču zaradi prevare in ponarejanja listin.

Pred malim kazenskim senatom, kamor je bil Valentin klican, da odgovarja zaradi te nepošte-

„Za kočevske Slovence“

Na letošnji Vnebohod dne 2. maja priredi Slovenska Straža v Ljubljani nabiralni dan za kočevske Slovence po vsej Sloveniji.

Kakor lani za božič na severni meji, tako bodo letos obdarovani posebno šolski otroci in mnogostevilne revne družine na Kočevskem. Teh dveh predelov našega slovenskega ozemlja se bomo odslej trajno vsako leto spomnili in bomo vsako leto za njihove socialne in narodno-obrambne potrebe priredili zbirke po vsej Sloveniji in državi. Kajti posebno v narodnostno mešanih krajih smo dolžni skrbeti za ugled in dostojanstvo naroda in države. Slovensko ljudstvo v narodnostno mešanih krajih mora biti prežeto zavestjo, da stoji moralno za njim narodna in državna celokupnost. Tako oživljajoče prepričanje jih bo navdalo le tedaj, če jim dokažemo, da smo pripravljeni zanje tudi nekaj žrtvovati. Saj je naravno, da so narodno-obrambne potrebe v teh krajih večje kot drugod. Če vsak Slovenec in vsaka Slovenka žrtvujeta na nabiralni dan en dinar, ali če dinarja ne zmoreta, tudi manj, se vendar zbere pomembna vsota, ki znatno omogoči uspeh naše narodne obrambe v takih krajih.

S skromnimi žrtvami zavednih članov naroda, ki jih prav za prav niče ne občuti, je mogoče tudi velikim potrebam naše narodne obrambe vsaj deloma zadostiti.

Zato pozivamo vsakogar, ki le količkaj zmora, da prispeva za kočevske Slovence na nabiralni dan, ki se bo vršil po vsej Sloveniji na Vnebohod, dne 2. maja.

Vsak zaveden Slovenec in Jugoslovian, naj žrtvuje za kočevske Slovence po svojih možnostih — Slovenska Straža v Ljubljani.

ne zemljiškoknjižne manipulacije, je laži-posestnik priznal nepošteno dejanje in bil obsojen na 3 mesece strogega zavora ter v 300 din denarne kazni.

O stanovanjskih odpovedi bi lahko mnogo pisali. Do 11. t. m. je bilo pri okrajnem sodišču vloženih letos že 763 odpovedi, s katerimi so zahtevali hišni lastniki izpraznitev stanovanj in lokalov do določenega termina. Za 1. maj je odpovedanih do 500 stanovanj, lokalov in prostorov. Sam mestni magistrat je 15. marca vložil 386 odpovedi, s katerimi zahteva izpraznitev raznih tržnih prostorov do 1. maja letos. Med branjeveci so te odpovedi napravile revolucijo, povzročajo pa tudi mnoge komentarje.

Dobro je, kadar stori človek drugemu kako dobroto, samo je pogoj, da izvira ta dobrota iz poštenih nagibov. Kaznovana pa je vselej dobrota, kadar kdo drugemu, ki je preganjan po ru-bežnih, skrije zarubljeno blago in ga hrani. Neki trgovec v šentjakobskem okraju je bil hudo zarubljen, preganjan ga je neki rentnik, ki rad posoja denar proti visokim obrestim. Trgovec je naprosil nekega krojača v okolici, ki je zanj delal, da je odpeljal iz trgovine in doma spravil velikansko množico blaga v vrednosti 35.000 din. Krojač pa je nekaj tega blaga odprodal, nekaj pa ga zastavil v mestni zastavljalnici. Sprva tudi ni hotel vrniti blago, češ da naj mu trgovec poravnava stroške za shrambo in razna pota. Trgovec je namreč pozneje plačal svojega upnika in je bilo dražbeno postopanje ustavljeno. Trgovec je krojača in njegovo ženo ovdal sodišču. Pred kazenskim sodnikom-podincem na okrognem sodišču je bil krojač zaradi prestopka poverbe obsojen na 10 mesecev strogega zavora in v izgubo častnih državljanskih pravic na 2 leti. Zena, ki je bila soobtožena, je bila oproščena.

Športne vesti

Poziv hrvaške atletske zveze

Hrvaški atletski savez je na zahtevo večine svojih najmočnejših klubov, ki igrajo v jugoslovanskem športu vidnejšo vlogo, ponovno preučil položaj, ki je nastal zaradi razpusta glavne skupščine prejšnje nedelje. Ugotovil je, da sedanje stanje škoduje tehničnemu delu in napredku atletike v tolikšni meri, da je temu treba napraviti konec. Dejstvo je, da je prišlo na ponovnih predstankih delegatov posameznih narodnih zvez v pogledu novih pravil Atletske zveze kraljevine Jugoslavije v glavnem že do sporazuma in da so ostala prejšnja nedelja sporna samo nekatera vprašanja in sicer:

1. Vprašanje enoglasnosti pri spremembi pravil.
2. Vprašanje turnusa, kako naj se vrstijo mesta, kjer bo sedež Atletske zveze.
- Do nesporazuma je prišlo zaradi vprašanja, kje naj se začne ta turnus. Hrvaški delegati stoji na stališču, da je to vprašanje že rešil glavni občni zbor v oktobru v Ljubljani. Tedaj da je bilo sklenjeno, da ostane sedež Zveze do konca leta 1940 v Zagrebu. Delegati srbske in slovenske zveze pa so zahtevali, da se sedež Zveze spremeni takoj. Z ozirom na majhne in malopomembne razlike mislijo hrvaški klubi, da je nepravilno čakati toliko časa, da bodo pravniki razbistrili spor o pravni kvalifikaciji zadnje skupščine, ker bi to utegnilo trajati le predolgo časa in bi to škodovalo napredku naše atletike, ter zahtevajo, da se skliče ustanovna skupščina Atletske zveze v najkrajšem času in da se na skupščino pozove vse atletske organizacije v državi. Hrvaški atletski savez bo te skupščine predložil pravila, ki so v glavnem ista, ki so jih že sprejeli delegati posameznih narodnih zvez na svojih predstankih, toda z naslednjimi izjemami:

1. Vprašanje področja posameznih narodnih zvez.
2. Vprašanje enoglasnosti v spremembi pravil, ki naj traja 12 let.
3. Turnus za izpremembo sedeža zveze naj traja dve leti (tako da bo sedež Zveze v teku 12 let v vsakem mestu dvakrat po dve leti. Turnus naj bi se začel 1. januarja 1941 v Belgradu, potem naj bi bil v Zagrebu, nato pa v Ljubljani).
- Z ozirom na zgoraj povedano, apelira Hrvaški atletski savez na vse atletske forume v državi, da kot nosilci atletike napravijo vse, da bo mogoče letos končno že začeti s konstruktivnim delom. To pa bo mogoče samo takrat, če se bodo hitro in definitivno uredila vsa sporna vprašanja. Delegati Hrvaškega atletskega saveza bodo zahtevali izpremembe, kakor smo jih navedli zgoraj, sicer pa priznavajo vse sklepe, ki so bili sprejeti v Ljubljani.

Zato sklicuje Hrvaški atletski savez ustanovni občni zbor za ustanovitev Atletske zveze kraljevine Jugoslavije za danes ob 7 zvečer v Zagrebu. Dnevni red tega občnega zbora je:

1. Otvoritev občnega zbora.
 2. Volitve predsednika, zapisničarja in dveh overovalcev.
 3. Sprejem pravil.
 4. Volitve predsednika.
 5. Slučajnosti.
- Pravico sodelovanja imajo na občnem zboru vse osebe, ki bodo za to ime po svojih organizacijah s posebnim p...

Sava pri Litiji

Sava pri Litiji. Važani bodo vprizorili narodno igrjo »Izpod Golice« za nedeljo, 14. t. m. ob pol treh popoldne na Savi, ker odidejo nekateri igralci k orožnim vajam in ne morejo igrati 28. t. m.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C	Največja najmanjša	Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 1 do 10	Veter (smer, jakost)	Padavine	
							m/m	vrsta
Ljubljana	760.7	12.5	4.0	57	2	0	—	—
Maribor	760.1	11.5	2.0	70	6	NE ₁	—	—
Zagreb	764.0	11.0	2.0	70	4	0	—	—
Belgrad	763.6	17.0	5.0	90	10	NNE ₁	—	—
Sarajevo	763.3	8.0	2.0	80	10	N ₁	—	—
Vis	757.6	10.0	5.0	90	10	S ₁	—	—
Split	759.2	12.0	6.0	90	10	NE ₁	—	—
Kumbar	759.6	16.0	8.0	80	10	NE ₂	—	—
Rab	760.8	14.0	6.0	70	6	ESE ₅	—	—
Dubrovnik	757.2	16.0	9.0	90	10	NE ₁	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno, zmerno hladno in spremenljivo vreme.

Koledar

Danes, petek, 12. aprila: Julij I.
Sobota, 13. aprila: Hermenegild.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Natančni spored tretje javne produkcije ljubljanske Glasbene akademije se že dobi v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Spored stane 3 din in je obenem vstopnica za produkcijo, ki bo v ponedeljek ob četrti na 7 v veliki filharmonični dvorani.

»Gledališče mladih«. Drevo ob 8 bo imelo »Gledališče mladih« v franciskanski dvorani premiero Cankarjeve »Lepe Vide«. Ker je za predstavo veliko zanimanje, si nabavite vstopnice v predprodaji, ki bo danes od 10 do 12.20 in od 15 do 18. Večerna blagajna se bo odprla ob 19.

Sneguljčico pravilčno igrjo v petih dejanjih ponovi Prosvetno društvo Trnovo v nedeljo, 14. aprila ob 3 popoldne na odru društvenega doma. Predprodaja vstopnic od 10 do 12.

Vsi kritiki velikih svetovnih listov so edini v tem, da je violinist Robert Soetens velik umetnik. Polni so laskavega priznanja o njem, hvalijo njegov čist ton, moško potezo loka, sigurno tehniko, jasno polifonijo in najrazličnejše nianse, ki se jih poslužuje pri igranju tudi najtežjih skladb. Bogastvo njegove izredne tehnike pride v vsakem pogledu do polnega izraza. Edini so v tem, da je violinist Soetens velik umetnik evropskega slovesa. V Ljubljani bo edini njegov koncert v ponedeljek, 15. t. m. Začetek ob pol 21. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Dobavo 800 kubičnih metrov bukovih drv je mestna občina špet razpisala v zadnjem »Službenem listu«.

Krščansko žensko društvo priredi, kakor vsako leto, v ponedeljek, 15. aprila »materinsko proslavo« v ljubljanskem opernem gledališču. Prireditelj bo ob sedmih zvečer. Na sporedu je več otroških igrlic in pa govor škofijskega ravnatelja g. Jagodica. Prireditelj je zvezil g. Jože Sest, vse priprave pa je izvedla gđ. Vencajzova.

Vstopnice se dobe v blaginji opernega gledališča. V nedeljo, 14. t. m. ob pol 11 bo v franciskanski dvorani velika akademija ljubljanskih srednjih, meščanskih in ljudskih šol v proslavo »dneva podmladka Rdečega križa«. Spored bo obsegal pevske, glasbene in druge zanimive točke. Vstopnice po 8, 6 in 4 din se dobe v pisarni Pax et bonum, Franciskanska ulica, in eno uro pred začetkom pri vodu v dvorano.

Na prihodnji produkciji Glasbene akademije bodo nastopili gojenci solopetja in šole prof. Trostove in prof. Wistinghausove ter ravnatelj Betetta. Iz klavirskega oddelka nastopijo gojenci prof. Zamkove, iz violinskega oddelka gojenci prof. Pfeifferja. Dalje bodo nastopili gojenci za čelo iz šole prof. Müllerja, za flauto iz šole prof. Korošca in rog iz šole prof. Moravca. Podrobni spored je na razpolago v knjigarni Glasbene Matice. Produkcija bo v ponedeljek 15. t. m. ob četrti na 7 v veliki filharmonični dvorani.

Vsaakega napredka na domačem polju se človek razveseli. Tako z veseljem pozdravljamo tudi prve početke domačega zvočnega filma »Mladinski dnevi v Ljubljani«. Delo je izšlo iz domače delavnice in s sodelovanjem domače glasbe. Matineja omenjenega filma, ki bo v nedeljo 14. aprila ob 10.30 v dvorani kina Union, bo brez dvoma zanimiva ne samo za tiste, ki so pri filmu sodelovali, temveč tudi za vse slovensko javnost. Opozorjamo na predprodajo vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 7-1. Sedeži so po 5 in 3 din.

Združenje inženirjev in arhitektov — sekcija Ljubljana opozarja svoje člane, da se bo 9. marca prekinjeni redni občni zbor nadaljeval v soboto 13. aprila 1940 ob pol 20 v društveni predavalnici na Kongresnem trgu 1/II (posloj Kazine) in vabi, da se ga zanesljivo udeležijo. Na prvem delu občnega zbora izprememena pravila v skladu s pravili Zveze inženirskih društev kraljevine Jugoslavije so bila medtem od oblasti potrjena in se bo naše društvo odslej zopet imenovalo Društvo inženirjev v Ljubljani, tako kakor ob ustanovitvi leta 1911. Zato prikaže bodoči upravni odbor sedaj avtonomnega društva novih pobud in smeri za čim koristnejše delo za dobrobit in napredok ter za ugled inženirskega stanu.

Zborovanje gostinskih nameščencev v Ljubljani. Zveza gostinskih nameščencev Jugoslavije, sekcija v Ljubljani, sklicuje svoj redni letni občni zbor v noči od 15. na 16. aprila 1940 ob pol 3 zjutraj v mali dvorani Delavske zbornice na Miklošičev: cesti. Dnevni red je razviden iz razposlanih vabil. Na občnem zboru bodo podana zanimiva poročila o dosedanjem strokovnem delovanju sekcije, o novi Uredbi za gostinske nameščence in se bodo reševala druga aktualna vprašanja. Vabimo vse članstvo in v splošnem gostinske nameščence in nameščence, da se občnega zbora udeležijo v polnem številu in se prepričajo o intenzivnem delu njihove stanovske organizacije. — Odbor.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Petek, 12. aprila: Zaprtó.
Sobota, 13. aprila: »Asmodej«. Red A.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Petek, 12. aprila ob 15: »Figarova svatba«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.
Sobota, 13. aprila: Gostovanje Comedie Française. Izven. Cene od 40 din navzdol.

Velik govor francoskega ministrskega predsednika:

Niti tona švedskega železa ne bo več prišla skozi norveške vode

Pred dvema dnevnoma je na seji francoskega senata predsednik francoske vlade Reynaud imel naslednji govor.

»Želim obvestiti senat in državo o dogodkih, ki se razvijajo na severu Evrope. Naša akcija se je začela v ponedeljek ob 5 zjutraj. Njen cilj je bil narediti konec položaju, ki traja že nad 7 mesecev, to se pravi narediti konec oskrbovanju sovražnika s švedsko železno rudo. Akcija je bila v tem, da z morskimi polji zapremo hodnik in norveških obrežnih vodah. Nismo se mogli držati oziroma neutralnosti, zakaj neutralnosti več ni bilo.

Najprej smo svoj namen sporočili, potem pa začeli z delom. Vlada prevzema vso odgovornost za to vojno dejanje, s katerim so zavezniki nastopili proti Nemčiji. Naj bo uspeh tega dejanja tak ali tak, eno dejstvo popolnoma drži: brez švedske rude Nemčija ne more zadostiti več kakor polovici svoje potrebe železa v miru. V vojni, ki se je za zdaj kazala v oboroževalni tekmi, je ta ukrep življenjsko pomemben. Naj se zgodi kar se hoče, od zdaj je moči trditi, da ves čas vojne ne bo niti ena tona rude iz Narvicka šla v Nemčijo. Edini hodnik, ki je omogočal promet, je presekani.

Tudi Nemčija je začela z akcijo, celo prej kakor mi. Preden so zavezniki začeli postavljati mimske ovire, je Nemčija iz svojih pristanišč poslala proti Norveški brodovje, ki ga je zbirala dolgo časa, zakaj ekspedicije te vrste ni moči prirediti v trenutku.

Vesti tujega tiska govore, da so nemške posadke preobčele v moštvo trgovskih ladij, predrle v norveške luke, se nenadno oblekle v uniformo vojne mornarice, zgrabile za orožje in zavzele pristanišča, v katerih so bile njihove ladje, ko so zlomile krajevni odpor. Kaj se bo zgodilo s temi nemškimi mornarji, ki so se poprijeli vojskovanja s trojanskim konjem, bo pokazala bližnja bodočnost.

Razen tega je Nemčija zavzela Dansko, edino med vsemi skandinavskimi državami, ki je z Nemčijo g. Hitlerja, 31. maja 1939 — torej komaj pred 10 meseci podpisala pogodbo, s katero se Nemčija obvezuje ne le, da se ne bo vojskovala z Dansko, marveč tudi, da ne bo izvajala proti njej nobenega nasilja.

Med akcijo, ki sta jo izvedli Anglija in Francija v norveških vodah, kar so celo skandinavske države smatrale za potrebno, in med dvema napadoma, v kateri se je spustila Nemčija, ni nič skupnega. Na eni strani gre za dejanje blokade, na drugi strani pa, kakor leta 1914 v Belgiji, za oboroženi napad in podjarmljenje Danske, kar nima nič skupnega z dejanjem blokade in nasprotuje tudi nedavno dani besedi.

To novo dejanje narodnosocialističnega nasilja opominja tiste, ki so že bili na to pozabili. Kršitev prava po narodnosocialistični vladi danes ni presenečenje. Treba pa je vedeti ali spreminja kršitev mednarodnega prava, v katero se je Nem-

čija spustila, ravnotežje sil v njeno korist. Ko bo gospodarsko potrošila varljivi dobitek napada, bo ostalo novo dejstvo: Nemčija se ne bo več mogla oskrbovati čez Dansko in Norveško. To sta odprti okni proti morju, ki sta zdaj zaprti. Zavezniška blokada bo od jutri začela z vso strogostjo nastopiti tudi v predelih, ki so zdaj bili pod nemškim nadzorstvom. Hitler se je tolikokrat hvalil, da ne bo razmetaval sil in da bo imel eno samo fronto, zdaj pa je prisiljen, da razmetava moštvo in material, da bi poskusil preprečiti zaprtje poti za železo.

Navsezadnje se je velik del nemškega brodovja, katero so dozdaj ljubosumno držali na varnem, izpostavil udarcem angleškega in francoskega brodovja. Nemško poročilo ob 13.15 že priznava izgubo dveh križark »Blücherja« z 10.000 in pa »Karlsruheja« s 6000 tonami. Kot izgube na naši strani pa lahko navede samo navadne poškodbe, ki se zdi, da jih je povzročilo bombardiranje iz zraka. Nemški radio niti za eno zavezniško ladjo ne pove zadržano, da bi bila izgubljena. Angleško pomorsko poveljstvo pa sporoča, da je ena torpedovka potopljena, druga pa da je nasledila. Ta trenutek slišimo, da so nemške ladje, ki so prodrle v norveške luke zaprte tam po angleških in francoskih oddelkih. To so šele prve vesti o operacijah, ki so se začele predvčerajšnjim, ko so se zavezniške ladje spopadle z nemškimi. Ta dolgi boj se nadaljuje na ogromni morskii fronti, ki se razteza od severa do vzhoda norveškega obrežja. Verujemo, da se bosta zavezniški brodovji izkazali vredni svojega velikega izročila. Naj francoski in angleški mornarji vedo, da mi vsi spremljamo ta boj z gorečim in enodušnim srcem.

Sportniki za zgled. Ko so romarji poleti obiskali papeža v Castelu Gandolfo, se je udeležil romanja tudi italijanski dirkalec s kolešom, Gino Bartali, o čemer so prav obširno poročali laški listi. Bartali je zmagovalce velike italijanske cestne dirke in se je odlikoval tudi pri »Tour de France«. Ta odlični športnik pa v Italiji ni znan samo zaradi svojih športnih zmag, marveč tudi zato, ker je globoko veren. Je jako goreč član tretjega reda in katoliške akcije svojega rojstnega mesta Florence. K sprejemu je prišel v spremstvu svojega domačega župnika, svojih tovarštev iz tretjega reda in predsednika florentinske katoliške akcije. Pred avdienco je neki prelaz izročil športniku poseben papežev blagoslov in njegove čestitke. Znano je, da da Bartali del nagraj, ki jih dobi pri športnih prireditvah, vedno kardinalnadškofu v Milanu v dobrodelne namene.

Tudi športniki so se na Finskem in Poljskem žrtvovali za domovino

Če pogledamo pri vojskujočih se državah v episek mrtvih, bomo našli tudi nam poznana imena, posebno imena znanih športnih prvakov. Vse države, ki so zdaj v vojni, so vpoklicale tudi športnike pod orožje, vse, razen Nemčije, kjer morajo športniki odslužiti samo svoj redni vojaški rok. Izjema je svetovni prvak Rudolf Harbig, ki je ta čas na zapadnem bojišču.

Finski športniki so položili svoja življenja domu na oltar

Finska ni pustila svojih športnikov doma, vpoklicala je vse pod orožje in mnogi od njih so padli na bojišču pri Suomi. Izgubila je tri mednarodne nogometaše, ki so bili ubiti, eden pa je bil težko ranjen. Oba halfa Pentti Larvo in Nurminen ter najboljši skandinavsko levo krilo Kymala, so žrtvovali svoje življenje za evobodo Finske. Tudi finski hokej je izgubil svoja najboljša igralca, ki so bili ubiti v vratar Kuosmanen in krilo Lampu. Hokej je na Finskem najpopularnejša zimska igra.

Finska pa ne objokuje samo teh športnikov, temveč tudi svetovne prve, ki so bili prvi pri olimpijskih tekmah Birger Wasenius, svetovni prvak v hitrostnem drsanju za leto 1938, je bil ubit, ko je kot poročnik vodil svojo četo po zamrzlem jezeru Ladoga proti majhnemu otoku, katerega so bili Rusi zavzeli. Gunnar Hoeckert, zmagovalce v tekni čez zapreke na 3.000 metrov pri olimpijskih tekmah v Berlinu leta 1936, je na sličan način dal življenje za domovino prav tako na jezeru Ladoga. Ubit je bil od granatnega drobca. Gunnar je bil sin premožnega in močnega bankirja na Finskem. Imel je svetovni rekord na dve milj (8:57.4) in rekord na 3.000 metrov (8:14.8), ki do današnjega dne še ni bil izboljšan. Bil pa je tudi izvrsten smučar. Že kot deček je pokazal, da ima veselje za šport in da je zelo vztrajen. Kot tipičen Fince se je po tridih finskih vajah in treningu postopoma razvil v najboljšega tekača na dolgih progah. Sam viliki Nurmi ga je ušil. Gunnar Hoeckert je bil na bojišču kot poročnik in je padel 12. februarja, na svoj 30. rojstni dan. Njegov starejši brat je težko ranjen v bolnišnici.

Dolga vrsta odličnih atletov

Bivši akademski svetovni prvak v metanju diska, Olli Valamo, je bil tudi ubit v nekom boju. Ranjeni pa so bili še nekateri drugi znameniti finski športniki, med njimi Erkki Tamila. Erkki Tamila je imel svetovni rekord v tekni na 25 km. Ranjen je bil tudi odlični metalec kopja Autonen. In še cela vrsta drugih finskih športnikov je v bojih dobila težje in lažje rane.

Svetovni mojster v metu kopja, Matti Järvinen in Nikkanen sta služila skupaj na karelijskem boji-

šču. Pri vojakih jima je met kopja prišel prav. Bila sta dodeljena k bataljonu za metanje ročnih granat in sta tudi tu izkazala svojo bataljo tako, da so njihovi vojaki odnesli rekord v metanju granat na bojišču. Dvakrat olimpijski zmagovalce v tekni z ovirami, Isohollu, in olimpijski zmagovalce v Berlinu leta 1936, 38 letni major Salminen (10.000 m) ter mladi poročnik Höckert (5.000 metrov) so se bojevali na severu Ladoškega jezera. Tudi streli in rokoborci ter mnogo drugih svetovnih in evropskih prvakov je bilo na finskem bojišču. Mnogi prvorazredni smučarji so služili v eskadrili »Sissi«. To so bile posebne patrle, ki so operirale za rusko bojno črto. Med temi so bili: Laarinen, Lappalainen, Karppinen, Kurikkala ter Niemi. Najboljši svetovni tekač na dolgih progah, Taisto Maeki se je vrnil s karelijskega bojišča v Helsinki, kjer se je pripravil za propagandni tek v Ameriki. Ko pa je zvedel, da bo Amerika pomagala Finski, se mu je zdelo, da bi bili njegovi nastopi za propagando nepotrebnosti, ter se je prostovoljno povrnil na bojišče, kjer je po svojem mnenju lahko boljša služil domovini. Lika Nikkanen in Maeki sta dobila lažje poškodbe ter sta bila nato odpuščena z bojišča. Maeki je potem, ko je okrevljal, odšel skupno s Pavaom Nurmijem »kraljem tekačev« v Ameriko ter obšel vsa večja mesta, kjer je nadaljeval z nastopi in tako pomagal zbirati denar za Finsko. Tudi generalni štab je bil mnenja, da Maeki Finski lahko več koristi v Ameriki kot na karelijskem bojišču. Podobno se je izrazil tudi bivši ministrski predsednik Svinhufvud, ki je rekel: »Naši atleti so najboljši diplomati«. Svinhufvud sam je pri svojih 78. letih še vedno izvrsten strelec. Javil se je za prostovoljca in je bil nekje na finskem bojišču v prvih vrstah. Svetovnoznani boksar Gunnar Baerlund, ki je dosegel tudi v Angliji lepe uspehe, se je hotel vrniti iz Amerike skupaj z atletom Albergom. Baerlund pa je dobil od finske vlade ukaz, naj v Ameriki še dalje prireja boksarske nastope in naj na ta način najboljšo služi domovini. Baerlund upa, da bo še letos zbral 50.000 dolarjev za Finsko.

Pa tudi v splošnem so si športniki s skupnimi nastopi pridobili velikih zaslug pri podpiranju Finske. Tako so 12. februarja priredili Švedi v stockholmskem stadionu reprezentančno hokejsko tekmo s Finsko in so zbrali samo pri vratih denarja za 3.000 funtov sterlingov. Med tekmo pa so nabrali še več denarja, tako da se je fond za Finsko zvišal na 34.000 funtov. Na tekmi sta bila tudi švedski kralj in prestolonaslednik.

Mnogo športnikov je izgubila tudi Poljska

Med državami, ki so izgubile v bojih mnogo športnikov, je tudi Poljska. Mnogo poznanih športnikov je na fisti mrtvih, mnogo pa je takih, ki ne bodo nikdar več sposobni za šport. K ereči ni resnična vest o smrti poljskega atleta, olimpijskega zmagovalca Kusocinskega. Noji, večkratni poljski in angleški prvak, je bil ubit, ko je služil v inženirski četi. Ni pa ni znanega o usodi Bawarowskega, ki je bil Avstrijec, po zasedbi Nemčije pa je hotel igrati za Poljsko v tekmovalstvu za Davisov pokal, pa mu ni bilo dovoljeno. Za Jadwigo Jedrzejewsko je znano, da je zdaj nameščena v neki varšavski restavraciji kot natakarica. Leta 1939, se je odlikovala v Wimbledonu in v drugih mestih Anglije. Hebd (št. 1 v poljskem teniskem sportu) je bil ubit, ko je branil domovino. Poljski minister za telesno vzgojo in šport, 58 letni general, je umrl blizu Grodnje. Njegov eska-dron je bil obkoljen in se ni nihče rešil. Tudi športni časnikarji so morali služiti vojsko in mnogi od njih so dali življenje za domovino. Ti so služili v 36. pehotnem polku, ki je bil uničen. Veliko športnikov pa je zbežalo v sosedne države. Najboljši športniki so ali umrli ali pa so zdaj v koncentracijskih taboriščih. Toda vsak, ki je bil prišel v stik s poljskimi športniki, ve, da bo poljski šport ponovno zacvetel, tako kakor bo finski. Olimpijske tekme, ki so morale biti v Helsinki odpovedane, pridejo pa pa prav gotovo na vrsto, ko bo končana vojna. (o.)

Plače na Japonskem so zelo nizke. Tako ima ministrski predsednik samo 3000 dolarjev letne plače. Delavce po tovarnah zaslužijo po 1,50 dolarja na teden za 70-urno delo. Družina štirih oseb se lahko preživlja z 20 centov na dan, ker je tudi živež zelo poceni. Tudi lepo obleko se dobi ondi že za 5 dolarjev.

Radio

Program radio Ljubljana

Petek, 12. aprila: 7 Jutrnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvo-kov (plošče) — 11 Šolska ura: Kako živimo v Črni reki v Vardarski banovini (g. Mirko Demšar) — 12 Domača pesem (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Zenska ura: Hranolovje (g. Zinka Muri) — 18.20 Pesnice iz Pariza (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Telo-vadno predavanje — 19.40 Objave — 19.50 Izseljen-ske novice (g. Rado Miklič) — 20 Zbor »Lira« iz Kamnika — 21 Koncert skladb Davorina Jenka in Tihomila Vidošiča (Radijski orkester) — 22 Napo-vedi, poročila — 22.15 Pisan drobž (plošče).

Drugi programi

Petek, 12. aprila: Belgrad-Zagreb: 20.10 Simf. in ork. koncert — Belgrajska kratkova-lovna postaja: 19.40 Poročila v slovenščini — Bratislava: 19.40 Koračnice — Praga: 19.25 Har-monika —

Ribolov na visokem morju je posebnega pomena za vojskujočo se Nemčijo, ki hoče z ribami nadome-stiti vsaj malo porabo uvoženega mesa.

Potem je dejal voditelju oddelka:

»Jaz sem končal. Začnimo.«

Pokonec je korakal do zidu in poklical fanta, ki sta vstala ter prišla k njemu. Manjšega je prijel za ramo in mu pokazal, kje naj stoji. Dva koraka na levo je postavil drugega fanta, sam si je izbral prostor na levi od vetjega.

Voditelj oddelka je z ostrim poveljem velel vojakom na mesta, deset korakov pred obojenc. Vojaki so leno vstali in nastopili.

Potem je polkovnik Garcia vprašal častnika, če lahko spre-govori v slovo.

Vodja vojakov je dejal:

»Si, mi colonel.«

Polkovnik Garcia se je obrnil k nam in imel kakih pet minut dolg govor. Generalni konzul nam ga je prevajal s pritajenim glasom. Polkovnik Garcia je govoril:

»Jaz nisem razbojnik, pridružil sem se Panchu Villu, ker sem odkritosrečno mislil, da se vojskuje za prostost moje domovine. Naj bo vlada katerva hoče, upam, da bo moji domovini prinesla mir in svobodo. Pripravljen sem umreti. Naj živi Mehika!«

Nenadno je polkovnik Garcia sedel s hrbtom k zidu in zapo-vedal fantoma, naj tudi storita tako. Sedla sta, častnik pa je bil vidno osupel in zmeden. Kaj takega se še ni bilo nikdar zgodilo. Po navadi so stali možje, ki jih je bilo treba ustreliti, pokonec, s hrbtom proti zidu.

Častnik je skušal polkovniku Garciau nekaj dopovedovati. Ukazal je fantoma, naj vstaneta. Garcia jima je zapovedal, naj sedeta. Častnik je večkrat prosil Garcia, naj vstane. Ta je odločno majal in dejal:

»Ustrelite me sedečega, ali pa sploh ne.«

Potem je položil roko na srce in dejal oddelku:

»Merite natančno sem, na roko, bratje!«

Poveljnik je stopil nazaj, se postavil poleg oddelka in vzdignil sabljo. Deset mauserje je dvignilo ustja. Sablja je švignila navzdol. Zaregljal je nepravilen strel. Okrog sedečih postav so se dvignili oblaki prahu. Telesi fantov sta sunkoma skočili malo naprej in se potem sesedli kakor premalo napolnjeni vreči moke. Oba sta bila na videz mrtva.

Toda polkovnik Garcia je omahnil na desno. Ena noga mu je krčevito drgetala. Bil je čisto pri zavesti.

Garcia je prosil vojake:

»Streljajte sem... sem... skozi roko, bratje.«

Z levico je udarjal proti sreč.

Oddelke je spet napolnil puške. Sablja je blisnila navzgor in padla. Drugi strel, toda Garcia je še vedno živ. Usta so se mu premikala in noga mu je drgetala. Roka mu je še vedno kazala proti sreč.

Tretji strel. Sključena postava je zdaj obležala mirno.

Častnik je potegnil samokres, stopil do trupla, vtaknil cev v uho, obrnil obraz proč ter sprožil. Zamolkel pok.

To je bil »tiro de gracia«, milostni strel, ki pri Mehikancih konča usmrtnost. Potem je strašno dejanje storil še pri fantih.

Poveljnik je pozdravil generalnega konzula. Vojaki so na za-poved obesili puške na ramo in odcetali po bregu proti Jaurezu, za njimi sta pa nevrila psa.

Mj smo molče odšli k avtomobilu. Trupla so ležala kakor ne-rodni kupi ob zidu.

Dopisnik »International News Service« je dejal:

»Za Boga svetega, zdaj moram nekaj popiti.«

Izpili smo konjak. Bilo mi je slabo. V žlečdu sem čutil praz-noto in nemoč. V duhu sem skušal oblikovati prve stavke svojega poročila. Nisem dobil besed za tisto, kar je v tem prizoru vzbujalo grozo.

Eden od poročevalcev je dejal:

»Videl sem je umirati ljudi, toda nikdar tako pogumno, kakor je umiral ta polkovnik.«

Generalni konzul je žalostno rekel:

»Da, Mehikanci vedo, kako je treba umreti.«

Zlezli smo v avto in se odpeljali nazaj v El Paso. Sonce je za-reče vstajalo na brezoblačnem nebu. Bilo je lepo biti živ.

Ko sem prišel v El Paso, sem hitel v brzojavni urad in naglo dokončal poročilo. Popil sem skledico črne kave, da bi pomiril živce.

Spraševal sem se, čemu naj služim zakoniti umor, ubitje sedmih Mehikancev brez izbire, ki sem ga gledal. Bili so to nevedni ljudje, ki niti malo niso slutili, zakaj in čemu se vojskujejo. Njihova smrti ni ničemur spremenila ničesar v celoti vsega tega, kar se je tam dogajalo in kar je bilo težko pregledati.

Nisem vedel odgovora na to in ga še danes ne vem.

Ko so Khersingovo odpravo odpoklicali, sem šel v Mexico City. Prestopil sem mejo pri Laredu Texasu. Vlake so takrat pogosto napadli ali pa jih metali s tirov. Razbojniki so potnike oropali in včasih tudi pobili.

Prijatelj Andres Garcia je potoval z istem vlakom. Pot je tra-jala štiri dni, zakaj ponoči ni vozil noben vlak zaradi razbojnikov. Tiri so bili v tako sumljivem stanju, da je bilo treba voziti počasi.

Tisti čas je Carranzova vlada vpeljala navado, da so padle ali zaradi železniškega ropa ustreljene razbojnike obešali na brzojavne drogove vzdolž proge za opozorilo. Pogosto smo videli, kako so izsušena trupla bingljala v zraku. Nekoč jih je bilo deset na enem drugu. Po vsej poti si videl ostanke vlakov, ki so jih uničili med leta dolgimi vstajami in roparskimi napadi. Mislim, da smo med vožnjo videli razvaline nekaj stotin vozov.

Pred vsakim vlakom je vozil »explorador«, da bi preplašil razbojnike. »Explorador«, ki je vozil kake pol milje spredaj, je bil sestavljen iz stroja in štirih živinskih voz, ki so bili znotraj in zunaj zasedeni s Carranzovo vojsko. Vojaki so nosili zguljene, zble-dele uniforme in velike slamnike. Veliko od njih jih je bilo komaj petnajst do osemnaest let starih. Oboroženi so bili s starimi puškami različnih vrst.